
A KKV-fejlesztés aktuális kérdései Győrben^[1]

Dr. Fekete Dávid PhD: egyetemi tanársegéd, Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar Regionális és Közpolitikai Tanszék, fdavid@sze.hu

Absztrakt: A hazai gazdasági fejlődés egyik legfontosabb húzóágazata a járműipar, mely jelentős hatást gyakorol az egyes területek versenyképességére. A meghatározó multinacionális szereplők fejlődése mellett ugyanakkor különösen fontos fejleszteni a helyi KKV-kat, hiszen azok beágyazottsága és versenyképessége záloga lehet egy-egy térség fenntartható gazdasági fejlődésének. A tanulmány célja, hogy bemutassa a győri gazdasági térségben zajló KKV-fejlesztési folyamatokat és elképzeléseket, így a győri gazdasági miliő jellemzőit, különös tekintettel az egyetemi vállalkozásfejlesztés lehetőségeire. A tanulmányban bemutatom a győri Felsőoktatási és Ipari Együttműködési Központ (FIEK) KKV-k nemzetközi versenyképességének javítását célzó elképzeléseit és a megalapozó kutatás legfontosabb megállapításait.

Kulcsszavak: KKV-fejlesztés, egyetemi vállalkozásfejlesztés, győri gazdasági térség, gazdasági miliő, gazdaságfejlesztés

Abstract: One of the most important flagships of the Hungarian economic growth is the automotive industry, which has a significant impact on the competitiveness of areas. Beside the development of multinational actors, it is particularly important to develop local SMEs, because their embeddedness and competitiveness can be an important factor for the sustainable economic growth of a region. The purpose of the study is to present the SME development processes and ideas in the Győr economic region, including the characteristics of the economic milieu in Győr, with special regard to the opportunities for university-based business development. In this paper, I present the ideas of improving the international competitiveness of SMEs in the Higher Education and Industry Cooperation Centre (FIEK) in Győr and the most important findings of the fundamental research.

Keywords: development of SMEs, university-based business development, Győr economic region, economic milieu, economic development

[1] Köszönetnyilvánítás: Készült a Széchenyi István Egyetem 1687/2015 IX. 25 Kormány határozat alapján, egyedi innovációs támogatásból megvalósult „A régió KKV-inek nemzetközi munkamegosztásba való becsatlakozását szolgáló programelemek” című projektjének keretében.

BEVEZETÉS ÉS MÓDSZERTAN

A magyar gazdaság kiemelkedő húzóágazata a járműipar, melynek hazai fellegvára a győri gazdasági térség, mely a jelenlévő AUDI Hungárián (a továbbiakban: AUDI) keresztül kiemelt szerepet játszik a hazai GDP előállításában. Egy ilyen volumenű gazdasági erőközpont, mely az elmúlt évtizedben soha nem látott fejlődésen ment keresztül, érdemes, hogy időről időre értékelje gazdasági helyzetét, s olyan stratégiákat alakítson ki, mellyel növekedését fenntarthatóvá teheti. A tanulmány megírását az a folyamat inspirálta, mely néhány esztendeje elindult Győrben, s melynek célja a gazdasági térségben lévő kis- és közepes vállalkozások (KKV) segítése, különös tekintettel nemzetközi versenyképességük növelésére, a nemzetközi folyamatokba való bekapcsolódásuk lehetőségének megteremtésére. Ezen folyamat fontos állomása a győri *Felsőoktatási és Ipari Együtműködési Központ* (FIEK) kialakítása a Széchenyi István Egyetemen.

Jelen tanulmány nagy mértékben támaszkodik a Széchenyi István Egyetem 1687/2015 IX. 25 Kormány határozat alapján, egyedi innovációs támogatásból megvalósult „*A régió KKV-inek nemzetközi munkamegosztásba való becsatlakozását szolgáló programelemek*” című projektjének keretében született tudományos eredményekre, melyeket a tudományos eredmények összefoglalása (Universitas-Győr Nonprofit Kft. 2017a) és a projektbeszámoló (Universitas-Győr Nonprofit Kft. 2017b) tartalmaz.

A két szakaszban megvalósult kutatás célja az volt, hogy olyan modellt állítson fel, mely a helyi KKV-k nemzetközi versenyképességének növelését célozza, s annak mérését és előrejelzését indikátorokkal is megvalósítja.

Az 1. ábra részletesen is bemutatja a kutatás felépítését. A helyzetértékelés során feltárára kerültek a vizsgált térség releváns problémái, a célcsoportok beazonosítása is megtörtént. Ezt követően elkészítettek egy vállalati katasztert, mely információs adatbázisként szolgál a potenciálisan nemzetközi versenyképességi folyamatokba bekapcsolódni képes KKV-król, továbbá meghatározásra kerültek a nemzetközileg sikeressé válás kvantitatív kritériumai is. A nemzetközi versenyképesség értékelésére alkalmas indikátorok összeállításával párhuzamosan összegzésre kerültek a beszállítóvá válási folyamat egyes szakaszai, s az azokba való egyetemi bekapcsolódási lehetőségek. Az első szakasz zárásaként a vállalkozások és a nagyvállalatok bevonásával validálták a létrejött szempont- és indikátorrendszert, továbbá bizonyos vállalatcsoportokat határoztak meg.

1. ábra: „A régió KKV-inek nemzetközi munkamegosztásba való becsatlakozását szolgáló programelemek” c. kutatás felépítése

Forrás: Universitas-Győr Nonprofit Kft. 2017b

A 2. szakaszban a feltárt vállalati katasztert értékelték, s az egyes vállalattípusokra specializált fejlesztési programokat dolgoztak ki, továbbá széles érintett kör bevonásával sor került egy lehetséges szervezeti modell megalkotására is. Mindezeket összegezve egy potenciális beszállítói programtervezet került kidolgozásra, végezetül mindezen eredmények szintézisével egy nemzetközi modelljavaslat került megalkotásra egyetemi validációval. A kutatás zárása természetesen a disszemináció, mely folyamatnak jelen cikk is részét képezi.

A megalapozó kutatási eredményeket a tanulmány keretében a hazai és a nemzetközi szakirodalomba ágyazva, továbbá a győri gazdasági térség gazdasági miliójének elemzésével kiegészítve adom közre.

KKV-K INNOVÁCIÓS POTENCIÁLJA GYŐRBEN ÉS KÖRNYÉKÉN

A kutatás megalapozó fázisában sor került az országos cégbázis alapján egy kvantitatív elemzésre, mely a győri gazdasági térség sajátosságait tárta fel a KKV-k szempontjából. Eszerint megállapítható, hogy a hazai KKV-k 9%-a működik a Nyugat-Dunántúlon, továbbá, hogy a KKV-k export árbevételének aránya a Nyugat-dunántúli régióban (25%) a hazai átlagot (17%) jelentősen meghaladja. Ez alapján elmondható, hogy régió hazai összehasonlításban kiemelkedően jó helyzetben van a nemzetközi gazdasági vérkeringésbe való becsatlakozás terén. Az iparági vizsgálatokból az is kiderült, hogy a Nyugat-Dunántúlon a feldolgozóipar

és a szállítás, raktározás számít leginkább exporterősnek, ezekben a szektorokban a bevételek exportból származó aránya 40–46 százalékot tesz ki. Szintén a térség erősségének számít, hogy minden második KKV-jának van valamilyen mértékű exportból származó bevétele. *A K+F területre fordított éves költségek ranglistáján csak Közép-Magyarország régiója előzi meg a Nyugat-dunántúlit, előbbi esetében évi 112 millió Ft jut egy vállalatra, ugyanez az adat térségünkben mintegy 75 millió Ft vállalatonként.*

A szakértői anyag felszínre hoz ugyanakkor olyan adatokat is, mely a régió innovációs potenciáljának további erősítése irányába mutat. Eszerint ugyan Győr-Moson-Sopron megye innovációs teljesítménye jóval magasabb az országos átlagnál, ám ennek előidézői az *itt működő nemzetközi nagyvállalatok*, míg a KKV-k hozzájárulása alacsony ezen a téren. Ennek oka, hogy a térségi KKV-k elsősorban nem, vagy nem eléggé magas hozzáadott értékű tevékenységekkel, termékekkel vesznek részt a globális, illetve európai ellátási láncokban. Mindemellett azt is hangsúlyozni érdemes, hogy a térség viszonylagosan jó hazai eredményei elmaradnak az európai versenytárs térségek K+F aktivitásától.

Szintén a kiindulópontoz tartozik, hogy a térségben három releváns probléma került feltárára. Egyfelől noha vannak vállalkozói együttműködések, mégis *nagyfokú bizalmatlanság* figyelhető meg a cégek részéről egymás iránt, másfelől pedig *a térségi képzések nem igazodnak a vállalati igényekhez, s ez a szakképzett munkaerő hiányához vezet.* A kutatók szerint további fontos probléma, hogy a KKV-k *tőkeellátottsága meglehetősen alacsony* (Universitas-Győr Nonprofit Kft. 2017b).

A fenti helyzetértékelés alapján elmondható, hogy a győri gazdasági térség a versenyképesség és a K+F-területén országos összehasonlításban kiemelkedően jó helyet foglal el, ám a nemzetközi pozíciók erősítésére a jövőben nagy hangsúlyt kell fektetnie annak érdekében, hogy fenntartható növekedéssel tudjon számolni. A feltárt helyi problémákat ugyanakkor árnyalnom szükséges: nagyon sok jó példát találunk a helyi vállalkozói együttműködésekre (akár kamarai, akár klaszter-formátumban), továbbá Győr kifejezetten sok olyan gyakorlattal rendelkezik, mely *a helyi vállalkozások, az önkormányzat, az egyetem, a civil szervezetek együttműködésén alapul.* Ugyanígy hangsúlyozni érdemes, hogy a vállalatoktól jövő visszajelzéseket mind az egyetem, mind pedig a középszintű oktatási intézmények igyekeznek a legmesszebbmenőkig figyelembe venni, s a lehetőségekhez képest minél inkább *gyakorlatorientált képzést* nyújtani (pl. duális képzés, szakképzés folyamatos fejlesztése). Míg a szakértői anyag szerint alacsony tőkeellátottság jellemző, mások szerint épphogy soha nem tapasztalt forrásbőség van jelen az országban (EU-s támogatások, hazai kedvezményes vállalkozói hitelek, kiemelkedően kedvező kamatkörnyezet, kockázati tőke stb.)

A KKV-K ÉS A REGIONÁLIS GAZDASÁGFEJLESZTÉS

Lengyel, Rechnitzer és mások szerint a területi egységek között verseny zajlik, melynek célja a régióban, városban élők jólétének növelése a regionális, helyi gazdaság fejlődésének elősegítésével, amely fejlődést bizonyos csoportok a helyi politikákon keresztül más térségekkel versengve, rivalizálva próbálnak befolyásolni explicit vagy gyakran implicit módon (Lengyel, 2010). Lengyel szerint a fogalom értelmezésénél hangsúlyozni kell, hogy az adott területen élők jóléte akkor növelhető, ha az ott megtermelt jövedelem folyamatosan nő, melyből minél szélesebb körben tud részesülni az érintett csoport. *A verseny szereplői a régiókban és városokban működő intézmények és szervezetek, kiemelten a helyi önkormányzat, azok intézményei, a helyi gazdasági élet szereplői, a civil társadalom képviselői, melyek önkormányzati koordináción keresztül regionális hálózatot alkotnak.*

A versenyben a szereplők fő eszköze olyan helyi gazdaságfejlesztési elképzelések kidolgozása és végrehajtása, melynek révén egy, a jövedelemtermelő képességet növelni tudó üzleti környezet jön létre, s a jövőkép ismeretében ebbe a folyamatba a *helyi vállalkozások minél szélesebb köre* és a lakosság is be tud kapcsolódni. A területi egységek közötti verseny hasonló fejlettségű városok/ régiók között zajlik, melyek egyazon hierarchiaszinten vannak (így pl. agrárregiók, ipari körzetek, logisztikai-pénzügyi központok stb.). *A verseny nem nullaösszegű játszma, az egyes versenytársak nem (csak) egymás rovására tudnak működni, sőt, pl. infrastruktúra-fejlesztésben sok esetben gyümölcsözőbb mind-egyikük számára az együttműködés.* Nem elhanyagolható elem továbbá, hogy a háztartások és a *helyi vállalkozások döntései*, fejlesztései is alakítják a versenyt, nem egyszer a fejlesztési stratégiák mellett/ellenében (Lengyel 2010). A fenti definícióból számunkra különösen fontos, hogy a területi verseny szereplőit elsősorban a területükön élők jólétének növelése motiválja, melyhez elengedhetetlen a területen működő szereplők aktív együttműködése révén létrehozott üzleti környezet által gerjesztett gazdasági fejlődés.

A helyi gazdaságfejlesztés fogalma a területi egységek közötti verseny elméletéből indul ki. A helyi gazdaságfejlesztés dinamikus folyamat: egyesek szerint célja pusztán a piacgazdaság tökéletlenségeinek kijavítása, míg mások szerint egy újfajta gazdasági működés megteremtése. Közösségi folyamatról van szó, mely legalább a helyi szereplők egy csoportjának érdekeit követő, tudatos stratégiához igazodik. Így tehát a helyi gazdaságfejlesztés az a folyamat, mely a térség gazdasági teljesítményének oly módon történő javítására irányul, hogy az egyben hozzájáruljon a helyi lakosok életminőségének javításához is. Fókuszában az üzleti környezet áll, mely erőteljes befolyással van a *vállalatok versenyelőnyére.*

Napjaink helyi gazdaságfejlesztési intézkedéseit a versenyképesség-alapú stratégiai szemlélet határozza meg. Az EU versenyszabályainak szigorúsága miatt az állam piaci folyamatokba történő közvetlen beavatkozása egyre inkább visszaszorul, s a hangsúly a *vállalkozások helyi üzleti környezetének és innovációs potenciáljának fejlesztésére*, élhető környezet kialakítására helyeződik.

A közsféra szerepe ugyanakkor továbbra is meghatározó, ám az üzleti és a civil szféra erőteljes partnerségével (Bajmócy, 2011). Napjainkban egyre több kutatási eredmény támasztja alá, hogy egy város jövőjének fontos záloga a helyi szereplők harmonikus, többszintű együttműködése a városi kormányzás területén (Somlyódy, 2003; Filep et al., 2010). Az egyetemi szféra vállalkozásokkal kapcsolatos tevékenységének súlypontja mindeddig az egyetemi környezetben zajló üzleti inkubációs folyamatokra irányult (Bajmócy, 2006), a működő KKV-kal való kapcsolata mindeddig nem került fókuszba.

Annak ellenére sem, hogy mind az egyetem, mind a KKV-k, mind pedig a régió jelentősen profitálhatnának egy ilyen jellegű együttműködésből. Az egyetemek az oktatás és a kutatás mellett egy harmadik misszióként segíthetik a KKV-kat, jelentős tudás- és technológiatranszfert tudnak megvalósítani, továbbá helyi beágyazottságuk is nagymértékben növekedhet. A KKV-k olyan, helyben lévő, de nem elsősorban profitorientált szervezettől kaphatnának tanácsokat, képzéseket, melyekkel nemzetközi versenyképességük, a nemzetközi értékláncba való bekapcsolódásuk is javulhatna. A régió számára olyan előnyök is származnak, mint pl. az üzleti környezet erősödése, mely „ittmaradásra” és további fejlesztésekre, beruházásokra sarkallhatja a jelenlévő multinacionális vállalatot. Az egyetemek számára ráadásul számtalan mód kínálkozik a KKV-fejlesztésbe való becsatlakozásra. Működhet egyfajta közvetítő szervezetként a nagyvállalatok és a beszállítók között, összekapcsolva a meglévő igényeket és kapacitásokat. A még nem beszállító KKV-k számára tanácsadást nyújthat, felmérheti az adott KKV hiányosságait. Az ilyen hiányosságok pótlása érdekében képzéseket, technológiatranszfer szolgáltatásokat biztosíthat, továbbá segítséget nyújthat a termelés racionalizálásában (Universitas-Győr Nonprofit Kft., 2017b). Véleményem szerint a lista kiegészítésre érdemes pl. az egyes KKV-kal közös K+F-projektekkel, amelyek keretében közös termékfejlesztés valósulhat meg az egyetemi kutatóközpontok együttműködésével.

Látható, hogy a helyi gazdaságfejlesztés napjainkban egyre erőteljesebb partnerséget kíván a helyi szereplők részéről, melyet a már jól ismert Triple-Helix-modell is megjelenít. Ennek lényege, hogy az innovációs fejlődés, a tudásalapú régióvá válás alapjaként tekint a felsőoktatás, az köz- és a gazdasági szféra folyamatos egymással való kapcsolattartására és együttműködésére (Etzkowitz-Leydesdorff, 2000). Fenti definíciók és meghatározások esetében hangsúlyozni szükséges, hogy a helyi gazdasági szféra kiemelkedően fontos szereplői a KKV-k, hiszen az egyes térségekben több ezres nagyságrendben fordulnak elő. A regionális gazdaságfejlesztés fenti sajátosságait áttekintve kijelenthető, hogy a helyi gazdaság szereplői, túlnyomórészt a KKV-k két téren is fontos szerepet játszanak: egyfelől a térség gazdaságának húzóerőiként működésükkel aktívan hozzájárulnak az adott terület gazdasági prosperitásához, másfelől pedig a helyi gazdasági miliőt alakító szereplők közé tartoznak, így aktivitásukkal maguk is befolyásolják azt.

A GYŐRI GAZDASÁGI MILIÓ

A győri gazdasági térség napjainkra hazánk legmeghatározóbb gazdasági erőközpontjává vált. A város gazdasági fejlődését vizsgáló kutatók szerint Győr területi tökelemeinek koncentrációja már az elmúlt évszázadok során jelentős sűrűséget mutatott, így a város sikeresen tudta menedzselni az egyes szerkezetváltásokat (ezáltal vált katonai központból kereskedővárossá, majd iparvárossá). Ebben segítségére volt az a társadalmi tőke, mely révén az egyes szereplők közti interakciók intenzivitása magas szinten mozgott (Rechnitzer, 2016). Mindez összecseng azzal a megállapítással, miszerint a növekedés egyik legfőbb kulcseleme a technológiai és tudásintenzív tevékenységek régióbeli megtelepedésével párhuzamosan az is, hogy a kormányzat, az önkormányzatok, az oktatási és gazdasági szféra szereplőinek összehangolt, hatékony együttműködése jellemezze a térséget (Filep, 2014).

Győr (és hazánk) rendszerváltást követő gazdasági fejlődésében kiemelt szerepet bír az AUDI Hungária, amely jövőre ünnepli győri működésének negyedszázados jubileumát. A város és a térség legnagyobb foglalkoztatójaként a vállalat közvetve több tízezer fő számára biztosít megélhetést, s jelentős szereppel bír hazánk külkereskedelmi volumenében is. Nem csoda, ha Győr jövőképében és gazdaságfejlesztési stratégiáiban rendre kiemelt szereppel bír a járműipar és a hozzá kapcsolódó hazai KKV-szektor fejlesztése, a beszállítói kapacitások növelése. A legfrissebb anyagokban ugyanakkor hangsúlyosan megjelenik a gazdasági szerkezet diverzifikációjára való törekvés (pl. sportgazdaság, környezet- és egészségipar, gazdasági szolgáltatások, turizmus) is, továbbá a helyi gazdaság és az egyetemi kutatás-fejlesztés szoros együttműködése az innovációs folyamatok katalizálása érdekében (Fekete, 2014).

Győrben a gazdasági milió egyik legjelentősebb alakítója a város önkormányzata, amely saját szervezetrendszerén, továbbá kapcsolódó cégein keresztül végzi gazdaságfejlesztési tevékenységét, sőt, az utóbbi időben egyre több jel utal a gazdasági kormányzás irányába történő elmozdulásra is. Győr Megyei Jogú Város Közgyűlése az elmúlt években számtalan fontos gazdaságélénkítő intézkedést hozott: *2014. január 1-jétől 2%-ról 1,8%-ra mérsékelte az iparüzési adó kulcsát, ami 2018. január 1-jétől 1,6%-ra fog csökkenni; a gazdasági infrastruktúra fejlesztéséről évről évre gondoskodott, a 2000-es évek közepén gimnáziumi osztályokat megszüntetve a szakképzésbe terelte a fiatalokat a megfelelő munkaerő-utánpótlás érdekében, továbbá a 2008-as gazdasági válság idején több éven át munkahelymegtartó támogatásban részesítette a győri kis- és közepes vállalkozásokat. Míg akkor munkahelymegtartó támogatásról volt szó a KKV-k számára, napjainkban a szakképzett munkaerő hiánya jelent egyre nagyobb nehézséget. A város 100%-os tulajdonában lévő Győri Nemzetközi Ipari Park Kft. számtalan szolgáltatást nyújt a letelepedni kívánó, illetve a már ott működő vállalkozásoknak. Győr fontos gazdaságfejlesztő szervezeteként jogi tanácsadással, műszaki előkészítéssel, pályázati tanácsadással segíti az újonnan letelepedő cégeket, számukra az ipari park értékesíti a telket, melyen megkezdhetik működésüket. Az elmúlt években saját és európai uniós forrásból Győr számtalan bővítést, továbbá infrastrukturális fejlesztést hajtott végre*

a területen, így útépítésre, közműkiépítésre került sor, továbbá az elmúlt évek egyik legnagyobb beruházása is lezárult: egy új iparvágány építése. Jelenleg folyamatban van az ipari park bővítése.

Győr inkubációs központja, az INNONET Nonprofit Kft. Az INNONET 1997-ben alakult, céljaként egy innovációs és technológiai központ létrehozását és üzemeltetését határozták meg, melyet mai napig végez a cég. Az INNONET tanácsadói és informatikai szolgáltatásokat nyújt a kezdő, tudás- és technológia-intenzív, növekedési potenciállal rendelkező (start-up) vállalkozások számára, valamint pályázati, projektmenedzsment- és technológiai transzfert szolgáltatásokat biztosít az innovatív, beszállítói kapcsolatok kiépítésére képes kis- és közepes (spin-off) vállalkozások részére. A pályaorientációban, a fiatalok természettudományok és műszaki tudományok felé való terelésében fontos szerepet játszik a Mobilis Interaktív Kiállítási Központ. 2016 októberében a Széchenyi István Egyetem a Pannon Famulus Kft.-n keresztül 49%-os tulajdonrészt vásárolt a Mobilis Közhasznú Nonprofit Kft.-ben, így *az egyetem és a város azóta közös cégen keresztül működteti a pályaorientációs központot*, amely újabb példája a város és az egyetem több szinten történő intézményesített együttműködésének (Fekete, 2017b). Az egyes szereplők közötti kapcsolatok erősödését jól mutatja, hogy napról napra újabb és újabb közös kezdeményezés kerül bejelentésre Győrben, melyek az önkormányzat, az egyetem, a helyi KKV-k, az AUDI, az iparkamara stb. együttműködésén alapulnak (pl. Foglalkoztatási Paktum, járműipari életpályamodell együttműködés, bérlakások hiányának orvoslása, új kollégiumi szárny építése stb.). Noha az elmúlt években számtalan kutatási eredmény született a győri modell egyes szegmenseivel pl. a Triple-Helix-típusú együttműködésekkel (Filep et al. 2013) vagy az AUDI Győrre gyakorolt hatásával kapcsolatban (Czakó 2014), a jövőben érdemes lesz a „*győri modellt*” széles kontextusba helyezve, napjaink legfrissebb modellértékű kezdeményezéseivel kiegészítve feldolgozni.

A FIEK MINT A KKV-FEJLESZTÉS FONTOS IRÁNYA

Széleskörű helyzetelemzés után 2013-ban dolgozta ki a Széchenyi István Egyetem, az AUDI Hungária Motor Kft. és Győr Megyei Jogú Város a Felsőoktatási és Ipari Együttműködési Központ koncepcióját. A központ létrehozását Magyarország Kormánya (hazai és európai uniós forrásokat felhasználva) mintegy 14 mrd Ft-tal támogatta. Több infrastrukturális fejlesztés mellett a FIEK számtalan fontos résztémával rendelkezik. *Az automatizált járműrendszerek alkalmazásának jogi kérdései* című részprojekt fókuszában az a felismerés áll, miszerint a járműipari kutatások meghatározó iránya az önvezető autókra helyezi a hangsúlyt, ám az ilyen magas fokon automatizált járművek jogi szabályozása hiányos, nemzetközi szintű joganyag elkészítésére és aktualizálására van szükség. *Az Elektromobilitás kutatócsoport* a járműipar egy másik fontos jövőbeni irányára reflektál: az alternatív, jelen esetben kifejezetten az elektromos hajtással kapcsolatos villamos

gépek modellezését, fejlesztését végzi. Az ipar 4.0 és a digitalizáció kérdéseivel az *Infokommunikációs technológiák - IKT kutatócsoport* foglalkozik, különös tekintettel a felhő alapú szenzoros szolgáltatások iparon belüli alkalmazhatóságának kérdéseivel. Mivel a Széchenyi István Egyetemen található Közép-Európa egyetlen akkreditált csomagvizsgáló laborja, így ezen terület eszközfejlesztése és kutatási témái is a FIEK-projekt részévé váltak a *Logisztika, csomagolóstechnika* résztema keretében. Az öntevékeny hallgatói csoportok számtalan területen katalizálták az egyetemi alkalmazott kutatásokat (pl. SZEngine motorfejlesztő csoport), a FIEK célkitűzése, hogy minél több ilyen kreatív hallgatói közösség működjön az egyetem keretein belül, a *Hallgatói innováció- öntevékeny hallgatói közösségek* részprojekt támogatásával.

Fenti résztemák vertikális irányait a *KKV-k nemzetközi versenyképességét támogató szolgáltatások fejlesztése* c. résztema horizontális fókusszal hatja át (Fekete 2017a). Ez azt jelenti, hogy valamennyi résztemában zajló kutatási tevékenység kapcsolódási pontot jelent a KKV-fejlesztési résztema számára, hiszen az egyes résztemák kutatásainak célja, hogy ipari partnerekkel közösen olyan új termék- és szolgáltatásfejlesztés valósuljon meg, amely hozzásegíti a résztvevő KKV-kat a nemzetközi munkamegosztásba való hatékonyabb bekapcsolódásra. Fentiekben láthattuk, hogy noha Győr kiemelkedő hálózatos együttműködésekkel, továbbá szervezetekkel rendelkezik a gazdaságfejlesztés területén, a KKV-k nemzetközi munkamegosztásba való bekapcsolódását, beszállítói kvalitásainak erősítését mindeddig nem tűzte zászlajára egyetlen szervezet sem. A KKV-k ilyen irányú fejlesztésében tehát úttörő szerepet vállal a FIEK, s komoly felelősség hárul rá egy alapvetően új módszertan kidolgozásában.

Érdeemes feltenni a kérdést, hogy vajon milyen indikátorokat szükséges figyelembe venni a nemzetközi versenyképességgel kapcsolatban? A szakértői anyag szerint a KKV-k nemzetközi versenyképességére négy területen való aktivitásuk utalhat: *az exportból származó árbevételük aránya, beszállítói kapcsolatrendszerük kiterjedtsége, közvetlen külföldi tőkebefektetések, továbbá külföldi technológiai együttműködések*. Az elvégzett kutatás alapján a KKV-k nemzetközi versenyképességeit az alábbi tényezők befolyásolják: *termékeik nemzetközi versenyképessége, gyártási kapacitásaik, szakembereik felkészültsége, menedzsment kompetenciáik, finanszírozási lehetőségeik, piaci ismereteik, az exportlehetőségekről rendelkezésre álló információik, továbbá az értékesítési csatornák ismerete*. A kutatás elején feltételezett tényezőként szerepelt a nyelvtudás, mely a kérdőíves és interjú validálási folyamat eredményeképp nem került be a végleges tényezők közé (Universitas-Győr Nonprofit Kft., 2017b). Ez utóbbi tényező véleményem szerint ugyanakkor szintén fontos eleme a KKV-k nemzetközi térben történő mozgásának, hiszen elengedhetetlen olyan, idegen nyelven jól kommunikáló munkatársak jelenléte, akik képesek külföldi partnerekkel beszállítói kvalifikációs, illetve ártárgyalásokat lefolytatni, hivatalos dokumentációkat elkészíteni stb. Számomra kérdéses, hogy a potenciálisan beszállítóvá válni kívánó KKV-k esetében rendelkezésre áll-e megfelelő mennyiségben és minőségben ez a munkaerő-szegmens.

A FIEK keretében történő lehetséges egyetemi KKV-fejlesztéssel kapcsolatban a megalapozó kutatás során KKV-kkal és szakértő szervezetekkel készültek interjúk, melyek legfőbb eredményeit az 1. táblázat rendszerezi.

1. táblázat: A KKV-k és a szakértői szervezetek javaslatai a lehetséges egyetemi vállalkozásfejlesztési tevékenységekkel kapcsolatban

KKV-k javaslatai	Szakértő szervezetek javaslatai
Egyetemi tudásközpont kialakítása (vállalatértékelések, szakmai továbbképzések, workshopok, technológia követés)	Spin-off vállalkozói kultúra fejlesztése
Autóipari szereplőket összefogó szervezet - érdekvédelem / rendezvények	Nyitott tesztlaborok - vállalkozói kooperációk egyetemi részvétellel (eszközök megosztása, emberi együttműködés, kutatási témák összhangja)
Közös K+F tevékenység - mintalabor	Egyetemi szolgáltató központ - felfedezi a térség vállalatait / projekteket karol fel
Vállalati-egyetemi kapcsolatok erősítése (diákmunka és gyakornoki, valamint pályakezdő lehetőségek kommunikációs csatornája)	Multidiszciplináris együttműködési színterek megteremtése (hallgatók - oktatók / kutatók - vállalatok) - nyílt innováció
A munkaerőképzés és utánpótlás-nevelés érdekében speciális képzési programok és pályaaorientációs kampányok indítása	Nyitás a középiskolák felé - egyetem által szervezett versenyek a vállalkozói szellem inspirálása érdekében
	Egyetemi tőkealap - Egyetemi szolgáltató és befektető Kft, amelynek célja a spin-off-okba való befektetés
	Inkubációs, akcelerator programok és mentorálás a térség start-up vállalatainak
	Egyetemi tudásközpont (autóipari fókusszal) - technológiai felkészültségi szint mérése

Forrás: Universitas-Győr Nonprofit Kft. (2017b)

Látható, hogy az interjúalanyoktól számtalan ötlet, javaslat érkezett be az egyetemi vállalkozásfejlesztéssel kapcsolatban, melyekhez igazodva különböző forгатatókönyvek és szervezeti modellek is kidolgozásra kerültek. Mindezek alapján jelenleg is dolgoznak az egyetemi szakértők, a KKV-fejlesztési részprojekt vezetői és közreműködői azon, hogy a részprojekt egyes szegmenseinek konkrét tevékenységi körei kialakításra kerüljenek, mellyel párhuzamosan megkezdődött a szervezet felépítése is.

KITEKINTÉS

A jövőben a FIEK-en keresztül a KKV-k nemzetközi versenyképességének fejlesztése három további alprojekt keretében valósul meg: a KKV-fejlesztés, a KKV-monitoring és a Menedzsment Campus. Fentiekben utaltam rá, hogy *horizontális részprojektként a KKV-fejlesztés tulajdonképpen áthatja a FIEK valamennyi szakmai tevékenységét*, s kapcsolódási pontokkal rendelkezik az egyes K+F-részekhez is. Ennek egy új módszertani megjelenését jelenthetik azok az oktatói-hallgató csapatok, melyek végigkísérik a cégeket a fejlesztési perióduson. Az egyes csapatok oktató és hallgató tagjai különböző tudományterületeket képviselnek (közgazdászok, jogászok, mérnökök stb.) annak érdekében, hogy *komplex vállalati problémákhoz multidiszciplináris megközelítéssel tudjanak kapcsolódni*. Mivel úgy ítéljük meg, hogy a KKV-k nemzetközi sikerességében jelentős tényező a termékfejlesztés, ezért ez a szegmens kerül az egyes hallgatói-oktatói csapatok fókuszába. Így ezek a kis kutatócsoportok egy-egy konkrét KKV-val szorosan együttműködve végzik kutatási tevékenységüket. Ezt a folyamatot nagyban segíti a FIEK keretében fejlesztett ún. nyitott laborok (*open-lab*) is. Az egyetem négy laborja (Zöld nyitott labor, Tisztaságvizsgáló nyitott labor, Talajvizsgáló nyitott labor, Anyagvizsgáló nyitott labor) nyújt szolgáltatásokat a KKV-fejlesztés alprojektben résztvevő vállalkozások részére.

Fontos hangsúlyozni, hogy a termékfejlesztés mellett *a közös munkafolyamatok, továbbá kapcsolódó képzések során az egyes KKV-k menedzsmenttechnikái, szervezeti kommunikációs folyamatai is alakulni, fejlődni tudnak*. Az ilyen típusú újszerű együttműködésből egyetemünk oktatói is profitálnak, hiszen számtalan, a KKV-knál most is jelenlévő jó gyakorlat elsajátítására is lehetőségük nyílik. Terveink szerint 15-20 térségi KKV kerül kiválasztásra, melyek zömmel – de nem kizárólag – a járműipar területén működnek. Célunk, hogy olyan új KKV-fejlesztési módszertant hozzunk létre, amely nem egyoldalú folyamatot jelent, sokkal inkább *a vállalkozások, az egyetemi oktatók és kutatók közös munkájának szinergiáira, oda-vissza hatásaira alapoz*.

A KKV-k fejlesztésének eredményességét mérni szükséges, mely feladat *a KKV-monitoring* keretében valósul meg. Támaszkodva a megalapozó kutatás nemzetközi versenyképességet mérő indikátoraira, a kiválasztott cégeket elsőként egy állapotfelmérésnek vetjük alá annak érdekében, hogy világos legyen a kiindulópont. A fejlesztéssel párhuzamosan *évente megvizsgáljuk a cégek előre rögzített mutatóit* annak érdekében, hogy mérhetővé válják az egyes szolgáltatások és a közös kutatási projektek eredményessége, mely *kvantitatív felméréseket soft módszerekkel (vállalati interjúk, vállalkozói elégedettség mérése stb.) egészítünk ki*.

A Menedzsment Campus fő bázisát az egyetem oktatói és fiatal kutatói jelentik, akik felkészültségüket a KKV-fejlesztés kutatócsoportjaiban is bizonyítják. A szervezet fontos hivatása lesz, hogy a KKV-fejlesztés keretében létrejövő *új egyetemi vállalkozásfejlesztési módszertant a FIEK-program zárását követően értékesíteni tudja a piacon a többi KKV részére is*. Így egyfelől a szolgáltatások folyamatos

nyomonkövetésével, az egyetemi piacképes szolgáltatások összegyűjtésével foglalkozik, másfelől pedig fontos szerepet játszik a FIEK tudományos háttérének biztosításában, megalapozó tudományos kutatások megvalósításával. Mindezzel hozzájárul a FIEK tudományos indikátorainak teljesítéséhez, továbbá a résztvevő oktatók tudományos előmenetelét is segíti a kutatási eredmények folyamatos nemzetközi disszeminációjával (konferenciákon való részvétel, publikációk).

IRODALOM

- Bajmócy Zoltán (2006) Egyetemi üzleti inkubáció lehetőségei elmaradott térségekben. *Tér és társadalom*, 20, 3, 31-47
- Bajmócy Zoltán (2011) *Bevezetés a helyi gazdaságfejlesztésbe*. JATEPress, Szeged
- Czakó Katalin (2014) Az Audi Hungaria Motor Kft. hatása a helyi gazdasági és társadalmi folyamatokra. *Tér és társadalom*, 28, 2, 189-198
- Etzkowitz, Henry-Leydesdorff, Loet (2000) The dynamics of innovation: from National Systems and „Mode 2” to a Triple Helix of university-industry-government relations. *Research policy*, 29, 109-123
- Fekete Dávid (2014) Győr aktuális jövőképe a város stratégiai dokumentumainak tükrében. In: Dusek Tamás (szerk.): *A városi rendszer működése: Közösségi szféra, oktatás és Győr jövőképe*. Universitas-Győr Nonprofit Kft., Győr, 180-187
- Fekete Dávid (2017a) Felsőoktatási és Ipari Együttműködési Központ Győrben. *Polgári Szemle*, 13, 1-3, 106-115
- Fekete Dávid (2017b) *Nagyvárosi régiók gazdasági kormányzása. Új megközelítések európai járműipari központok elemzésével*. Doktori értekezés, Győr
- Filep Bálint-Földesi Péter-Csik Árpád (2010) Competitiveness of Cities, Searching for a Model to Optimize Cities. *Acta Technica Jaurinensis*, 3, 3, 383-393
- Filep Bálint-Kovács Zsolt-Kara Ákos-Tömböly Teodóra (2013) „City – University – Company” Coordinated Strategic Development: Industry Zone in Győr Focused on the Vehicle Industry. In: Valerij Dermol, Nada Trunk Širca, Goran Đaković (szerk.): *Active Citizenship by Knowledge Management & Innovation: Proceedings of the Management, Knowledge and Learning*, ToKnowPress, Bangkok, Celje, Lublin, 797-808
- Lengyel Imre (2010) *Regionális gazdaságfejlesztés. Versenyképesség, klaszterek és az alulról szerveződő stratégiák*. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Universitas-Győr Nonprofit Kft. (2017a) *A régió KKV-éinak nemzetközi munkamegosztásba való becsatlakozását szolgáló programelem. A projekt tudományos eredményeinek összefoglalása*. Kézirat, Győr
- Universitas-Győr Nonprofit Kft. (2017b) *A régió KKV-éinak nemzetközi munkamegosztásba való becsatlakozását szolgáló programelem. Projektbeszámoló az elvégzett munkáról*. Kézirat, Győr
- Rechnitzer János (2016) *A területi tőke a városfejlődésben*. A Győr-kód. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs
- Somlyódy dr. Pfeil Edit (2003) A partnerség jelentőségének növekedése a regionális és várospolitikában a nyolcvanas évektől napjainkig. *Tér és társadalom*, 17, 4, 17-38